

ΜΕΡΟΣ Ε΄

Ἑορτολόγιο

* * *

ΠΡΩΤ. ΧΑΡΙΛΑΟΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΘΕΟΛΟΓΟΣ - ΦΙΛΟΛΟΓΟΣ

ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ ΙΕΡΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΝΑΟΥ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΒΟΛΟΥ

ΟΙ ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ ΤΟΥ ΑΠΕΣΤΑΛΜΕΝΟΥ

Σεμνύνεται ἡ Ἐκκλησία μας στή μνήμη τῶν Ἁγίων Δώδεκα Ἀποστόλων καί σκιρτᾶ ἀγαλλόμενη γιά τά θέμεθλα τῆς πίστεως¹ πού συνέχουν τί θεία οἰκοδομή Της. Τό φανέρωμα τῆς ἀληθινῆς Ζωῆς, τῆς ἀναμόρφωσης τῆς ἀνθρωπότητας καί τῆς ἀνάκρασης μέ τόν Δημιουργό, προέκυψαν μέσα ἀπό τήν ἀποκάλυψη τοῦ Θεοῦ στά πρόσωπα καί τά ἔργα δώδεκα μαθητῶν-αὐτοπτῶν τοῦ Λόγου.² Ἡ θεόδοτη ἀποστολή τους ἦταν ἀποτελέσμα μᾶς θεϊκῆς ἐκλογῆς, πού μετουσιώθηκε σέ κλίση καί ἀνάθεση μᾶς θεουργοῦ σωτηρίας³. Βέβαια ἡ ἔννοια τοῦ ἀποστόλου-ἀποστολῆς ὡς ἐμφάνισης τοῦ θείου θελήματος εἶναι διαχρονική, πανανθρώπινη⁴ καί ἐμφανίζεται στη ζωή τῶν προφητῶν⁵ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἢ τοῦ περιούσιου λαοῦ. Ὅμως σάν ἐγκεντρισμός⁶ στήν

¹ Ἀποκλ. 21, 14.

² πρβλ. Λκ. 1-2

³ Λεξικό Βιβλικῆς Θεολογίας, σελ. 128.

⁴ «Ὁ Ἐπίκτιτος θεωρεῖ τόν ἑαυτό του ὡς τόν “ἀπεσταλμένο”, τόν ἐπόπτη, τόν ἀγγελιαφόρο τῶν θεῶν, “πού στάλθηκε ἀπό τό θεό ὡς παράδειγμα” γιά νά ζωντανέψει, μέ τί διδασκαλία καί τί μαρτυρία του, τί θεία σπῆθα πού βρίσκεται στους ἀνθρώπους, πιστεύει ὅτι ἔλαβε ἐντολή ἀπό τόν οὐρανό. Τό ἴδιο, στόν ἐρμηνευστικό, ὁ μύστης ἔχει ἀποστολή νά γίνει “ὁδηγός γι’ αὐτούς πού ἀξίζουν, ὥστε νά σωθεῖ, μέ τί μεσολάβησή του τό ἀνθρώπινο γένος...” Λεξικό Βιβλικῆς Θεολογίας αὐτόθι.

⁵ Ἦσ. 6, 8 «ἰδοὺ ἐγώ εἰμι· ἀπόστειλόν με».

⁶ Ρμ. 11, 17-24 καί «ἡ ἀργιέλιος ἐγκεντριθεῖσα τῷ ὄντως καλῷ καί ἐλεήμονι λόγῳ... καλλιέλιος γίνεταί».

Ἀνάσταση καί μετοχή στήν αἰωνιότητα φανερώνεται ἀπό τούς ἀγίους Ἀποστόλους⁷. Μέ ἄλλα λόγια, οἱ προφῆτες προβάλλουν τό θέλημα τοῦ Θεοῦ μέ τή φράση «τάδε λέγει Κύριος», ἐνῶ οἱ ἀπόστολοι καταθέτουν τό βίωμα τῆς ζωῆς μέ τόν Θεό: «...*Ὁ ἦν ἀπ' ἀρχῆς, ὁ ἀκκρόαμεν, ὁ ἐωράκαμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ὁ ἐθεασάμεθα καί αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν, περὶ τοῦ λόγου τῆς ζωῆς...*»⁸. Ἐξάπαντος καί οἱ δύο ἐκφάνσεις ἀποτελοῦν ὄψεις τοῦ μυστηρίου τῆς σωτηρίας.

Ὁ Θεάνθρωπος Ἰησοῦς περιγράφει τούς ἀποστόλους μέ ἕνα διαφορετικό νόημα ἀπό αὐτό πού ἀντιλαμβανόμαστε σήμερα: «*ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἔστι δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ, οὐδέ ἀπόστολος μείζων τοῦ πέμψαντος αὐτόν*»⁹. Ὁ ἀπόστολος, καταρχήν, εἶναι ἀπεσταλμένος, ἐκπρόσωπος, πληρεξούσιος, πρεσβευτής ἐνός ἀνωτέρου. Ἡ ἀποστολική δράση εἶναι ἐξουσία διακονίας, λειτούργημα καταλλαγῆς καί ἐν Χριστῷ ἀπολυτρώσεως. Χαρακτηριστική ἑναρξη ἀποστολικοῦ ἔργου ἀποτελεῖ ἡ στιγμή πού ὁ Κύριος σπλαχνίζεται τούς ὄχλους, πού εἶναι *ἐκλελυμένοι καί ἐρῶμένοι ὡς πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα*¹⁰ καί καλεῖ τούς δώδεκα νά ποιμάνουν τόν προδομένο καί ἀποίμαντο λαό, δίνοντάς τους ἐξουσία πάνω στά ἀκάθαρτα πνεύματα καί τίς ἀνθρώπινες ἀδυναμίες. Ἀργότερα κάνει τούς μαθητές μετόχους τῆς δικῆς Του ἀποστολῆς, ἄλλοτε ὡς ἐργάτες τοῦ θερισμοῦ καί ἄλλοτε ὡς ὑπηρετές τῆς Βασιλείας¹¹, γιά νά κηρύξουν τό Εὐαγγέλιο καί νά θεραπεύσουν¹², γιά νά προσκαλέσουν τόν κάθε ἄνθρωπο στή σωτηρία. Τούς στέλνει ὡς πρόβατα, ἐν μέσῳ λύκων, πού θά τά καταδιώξει ἡ διεστραμμένη καί δαμιονόπληκτη γενεά ὅπως ἀκριβῶς καί Ἐκεῖνον. Ἡ θεία ἀγάπη πλημμυρίζει τόν παραπαιόντα κόσμον μέ τό ἐνδιαφέρον τῆς γι' αὐτόν προκειμένου νά δώσει νόημα στή ζωή του καί νά τόν βοηθήσει νά ἀνακαλύψει τή σχέση του μέ τόν Θεό.

Ταυτόχρονα οἱ μαθητές τοῦ Χριστοῦ καί κατοπινοί ἀπόστολοι δέν πρέπει νά ταυτιστοῦν μέ τό φρόνημα τοῦ κόσμου, ἀλλά νά παραχωροῦν ἀπόλυτη προτεραιότητα καί ἀποκλειστικότητα στή σχέση τους μέ τόν Θεό. Ἡ ἀποστο-

⁷ Πρβλ. Μτ. 13.11 «ὕμιν δέδοται γνῶναι τά μυστήρια τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν»

⁸ Α Ἰω. 1, 1.

⁹ Ἰω. 13.16, πρβλ. Λεξικό Βιβλικῆς Θεολογίας, σελ. 133.

¹⁰ Μτθ. 9, 36, πρβλ. π. Ἀντωνίου Πινακούλα, Τό ἄλατι τῆς γῆς, ἐκδ. Ἐν πλῶ, Ἀθήνα 2014 σελ. 33 κ.έ.

¹¹ Πρβλ Μτθ 9, 38 καί 22, 3, Πρβλ. Λεξικό Βιβλικῆς Θεολογίας, σελ. 131.

¹² Λκ. 9, 12.

λή του Υιού του Θεού θα γίνει γνωστή, θα ἐγγίσει όλους τούς ανθρώπους χάρι σπίν ἀποστολή των ἀποστόλων καί τῆς Ἐκκλησίας μέ τήν προτροπή Του: «πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τά ἔθνη». Ἡ ἀποστολικότητα προσιδιάζει πλέον στους ανθρώπους του Ἁγίου Πνεύματος, εἶναι ἡ επίσημη ἐκπροσώπηση του Ἀναστάσιου στους κόλπους τῆς Ἐκκλησίας¹³. Ἡ Ἐκκλησία γίνεται καί Ἀποστολική χάρι στους μάρτυρες του Ἐγνηγεργμένου καί ὁ ἀφευδής λόγος Του ἐπιβεβαιώνεται μέ τί μεταλαμπάδευση τῆς ἐμπειρίας των μαθητῶν Του: «ὁ ἀκούων ὑμῶν, ἐμοῦ ἀκούει καί ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς ἐμέ ἀθετεῖ, ὁ δέ ἐμέ ἀθετῶν ἀθετεῖ τόν ἀποστείλαντά με... ὁ λαμβάνων ὄν τινα πέμψω, ἐμέ λαμβάνει ὁ δέ ἐμέ λαμβάνων λαμβάνει τόν πέμψαντά με»¹⁴. Τό λυτρωτικό βίωμα γίνεται κτῆμα των χαρισματῶν, ἀναλογικά ὅμως καί του κάθε πιστοῦ πού ἀνά τους αἰῶνες προσπαθεῖ νά μιμηθεῖ τόν ζῆλο των Δώδεκα. Πού δέν εἶναι μόνοι τους σπίν ἐκπλήρωση αὐτοῦ του ἔργου, ἀλλά οἱ προσπάθειές τους ὀλοκληρώνονται μέ τί δύναμη του ἁγίου Πνεύματος, πού τούς ὀδηγεῖ «εἰς πᾶσαν τήν ἀλήθειαν». Ἡ Πεντηκοστή, ὡς ἀποστολή του Παρακλήτου, ἐνισχύει τούς μάρτυρες του Ἐνανθρωπήσαντος γιά νά κηρύξουν τό Εὐαγγέλιο καί ἐμπνέει τούς ἀνά τους αἰῶνες κήρυκες του Λόγου. Ἡ ἀποστολή του Ἁγίου Πνεύματος γίνεται πηγὴ ἐξαγιασμοῦ των ἀνθρώπων καί ἀντικείμενο τῆς χριστιανικῆς ἐμπειρίας· μετά τόν Υἱό-Λόγο καί Σοφία του Θεοῦ, τό Πνεῦμα φανερώνεται ὡς θεῖο πρόσωπο, μπαίνει σπίν ἱστορία καί μεταμορφώνει τόν ἄνθρωπο καί τόν κόσμο σύμφωνα μέ τήν εἰκόνα του Χριστοῦ¹⁵.

Τά γνωρίσματα τῆς ἀποστολικῆς ζωῆς δέν εἶναι ξένα καί ἀπόμακρα σπίν καθημερινότητά μας, ἀλλά συμφύρονται μαζί της γιά νά ἀπαρτίσουν τί μικρὴ ζύμη του Χριστοῦ, πού ὄλον τό φύραμα (του κόσμου) ζυμοῖ¹⁶. Τό φρόνημα ὄσων ἀκολουθοῦν τόν Κύριο δέν διαμορφώνεται αὐτόματα, εἶναι ἀποτέλεσμα θείας ἐκλογῆς¹⁷, πού εἶναι ταυτόχρονα καί τιμὴ καί εὐθύνη. Περνᾶ ἀπό τί διαδικασία μᾶς προπαδείας¹⁸, πού μέ ὑπομονετική καί συστηματική κατῆχηση ὀδηγεῖ σε θεο-γνωσία, πού μετατρέπεται σε θεο-λογία. Προϋποθέτει πνεῦμα καί διάθεση μαθητείας, πού ἀπουσιάζουν σπίν συγκεχυμένα, ἀγνοοῦσα καί

¹³ Λεξικό Βιβλικῆς Θεολογίας, σελ. 132.

¹⁴ Λουκ. 10, 16 καί Ἰω. 20, 21.

¹⁵ Λεξικό Βιβλικῆς Θεολογίας, σελ. 137.

¹⁶ Α΄ Κορ. 5, 4.

¹⁷ Πρβλ. Ἰω. 15, 16 «οὐχ ὑμεῖς μέ ἐξελέξασθε, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς».

¹⁸ π. Ἀντωνίου Ρωμαιοῦ, Μαθητεία στό Σταυρό, ἐκδ. Ἐν πλῶ, Ἀθήνα 2016, σελ. 217. κ.έ.

ἀμφισβητούσα ἐποχή μας. Εἶναι μιά ριζοκίνδυνη καὶ ἀκατάπαυστη σχοινοβασία καὶ διαρκῆς δοκιμασία τῶν ἀντοχῶν μας στὴν ἀγάπη καὶ τὴν ἀλήθεια. Πορευόμαστε ὡς ἀπεσταλμένοι τοῦ Χριστοῦ «ἐκόντες εἰς πικρίαν», ἔνεκα αὐτοῦ θανατούμενοι ὅλην τὴν ἡμέραν λογιζόμενοι ὡς πρόβατα σφαγῆς¹⁹. Ὅλα τὰ ἔργα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἀπευθύνονται σ' ἓνα «μικρὸν ποιῆμιον», ξεκινοῦν μὲ μικρὲς ἐλπίδες καὶ πενιχρὲς προσδοκίες. Συχνὰ οἱ κήρυκες «πορευόμενοι ἐπορεύοντο καὶ ἔκλαιον βάλλοντες τὰ σπέρματα αὐτῶν ἐρχόμενοι δεῖξουσιν ἐν ἀγαλλιάσει αἶροντες τὰ δράγματα αὐτῶν». Μήπως στὴν ἀποστολική ζωὴ δὲν ὑπάρχει ἀλληλοδιαδοχὴ τῶν καταστάσεων ὅπου τὴν εὐφορία καὶ τὴν εὐεξία τὴν διαδέχεται ἡ δοκιμασία, ἡ ξηρασία καὶ ἡ θεοεγκατάλειψη γιὰ νὰ γίνῃ ὁ πόθος τοῦ Χριστοῦ πρὸ ἔντονος καὶ ἡ δίψα γιὰ χάρι Θεοῦ πρὸ διακαῆς; Μήπως ὅμως καὶ ὁ Ἀρχηγὸς καὶ τελειωτὴς τῆς πίστεως πολλακίς δὲν φαίνεται ἠττημένος κι ἐνταφιασμένος ἀλλὰ ἀναπάντεχα καὶ ἀπροσδόκητα ἐμφανίζεται Ἀναστημένος καὶ συμπαρασύρων στὴ δόξα τῆς Βασιλείας Του;

Θεμέλιο τῆς ἀποστολικότητος εἶναι ἡ ἐνότητα τῆς πίστεως καὶ ἡ κοινωμία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἀμφοτέρω βιούμενα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, «σύν πᾶσι τοῖς ἁγίοις», κι ὄχι μεμονωμένα ἢ σποραδικά. Ἡ αὐτοπεποιθὴση καὶ ὁ αὐτοσχεδιασμός εἶναι ἀσύμβατα μὲ τὸ ἀποστολικὸς ζῆν γιατί ἀπογυμνώνουν τὸν χριστιανὸ ἀπὸ τὴν ἐμπειρία τῆς Ἀναστάσεως καὶ τὴν εὐθύνη τῆς μαρτυρίας-μαρτυρίου ἀπέναντι στοὺς ποικιλόμορφους καὶ πολυαριθμότερους ἀντιφρονούντες καὶ ἀντιπράττοντες. Μόνο μὲ χάρι καὶ Πνεῦμα Θεοῦ ὁ ἀπόστολος μπορεῖ νὰ πορευθεῖ στό κάθε ἄγνωστο καὶ ἐχθρικό περιβάλλον, πού ἡ θεία πρόνοια θα τὸν ἀποστείλει γιὰ νὰ μεταδώσει βίωμα, καὶ ὄχι νὰ διδάξῃ θρησκεία. Δὲν μποροῦμε νὰ γίνουμε πραγματικοὶ καὶ καρποφόροι ἱεραπόστολοι διατηρώντας στοιχεῖα τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου, χωρὶς νὰ ἔχουμε ἰκανωθεῖ νὰ ξεχωρίζουμε τὰ δευτερεύοντα ἀπὸ τὰ πρωτεύοντα, τὸν εὐαγγελισμό τῶν ψυχῶν ἀπὸ τὸν «μυσιοναρισμό» μὲ λογιστικὰ κριτήρια καὶ κοσμικοὺς στόχους, ὅπου τὸ κήρυγμα μετατρέπεται ἀπὸ πρόσκληση ἐλευθερίας σὲ «μπίτζνα» μὲ οἰκονομοτεχνικοὺς δείκτες καὶ ἐπίραση κοινωνικῆς πρόνοιας, μὲ ἐπίχρῆσμα ὁμολογιακοῦ ἀνταγωνισμοῦ καὶ συγκρηπιστικοῦ οἰκουμενισμοῦ²⁰.

Εἶναι λοιπὸν ἀπαραίτητη προϋπόθεσις ἡ ὀρθὴ ἐκκλησιολογικὴ συνείδησις, ἡ πληρότητα καὶ ἀκεραιότητα τῆς πίστεως, χωρὶς χρησιμοθηρικούς καὶ ἀνεπίτρεπτους συμβιβασμούς, πού μειώνουν τὴ δύναμιν καὶ τὴν ἔντασι τῆς ἀνα-

¹⁹ Πρβλ. Ψλμ. 43, 22.

²⁰ π. Ἀντων. Ρωμαίου, Μαθητεία στό Σταυρό, σελ. 213-222.

στάσιμης ἐμπειρίας. Τοῦτο μόνον ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι κατορθώνεται, διά καθάρσεως φωτισμοῦ καί ἐλλάμψεως, ὥστε νά μπορεῖ νά μιλά γιά τήν Πεντηκοστή ὅποιος ἔλαβε τήν «πύρινι» γλώσσα τοῦ Πνεύματος. Ἡ γνησιότητα τῆς πίστεώς μας δοκιμάζεται ὅταν ἀναμετρώμαστε μέ τήν ἀποκαλυπτική ἀλήθεια τῶν Γραφῶν καί ἀρνούμαστε πλήρως –καί ὄχι μόνο τόν κακό– ἑαυτό μας. Ὄταν προσέχουμε «*ἵνα μή κενωθῇ ὁ σταυρός τοῦ Χριστοῦ*²¹, δηλ. καταντήσουμε νά λατρεύουμε τόν σταυρό σά σύμβολο καί ὄργανο σωτηρίας, ἀλλά ἀρνούμαστε νά σταυρωθοῦμε ἢ κατεβαίνουμε ἀπό αὐτόν κάθε φορά πού τόν θεωροῦμε βαρῦ καί ἄδικο γιά μᾶς, ὅταν δηλ. δεν ὑπομένουμε καί δέν βαστάζουμε ὅλα ἐκεῖνα τά δεινά, πού σωρεύονται πάνω μας ἀπειλητικά χωρίς τήν ὑπατιότητά μας. Ἐνδεικτική τῆς ὑπομονῆς μας εἶναι ἡ βίωσις *τῆς πάντα νοῦν ὑπερεχούσης θείας εἰρήνης*²² μέ ἀπλότητα, ταπεινώσις καί ὑποταγή στό ἅγιο θέλημα τοῦ Θεοῦ καί τῆς πάνσοφης προνοίας Του. Ἡ ἐκούσια καθημερινή μας σταύρωσις εἶναι ἐχέγγυο τῆς χαρισματικῆς βίωσις τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ ὡς προσωπικῆς μας ἀνάστασις καί χαρᾶς ἀνεκκλήτης. Καί ὅταν αὐτό βιώνεται τόσο δυναμικά, ἐπεκτείνεται στους ἐγγύς καί μακράν ἀδελφούς μας, πρὸς τοὺς ὁποίους θέλουμε νά «ἐκχυθοῦμε» καί νά μεταδώσουμε «καινή κτίσις»! Ἡ αὐθεντικότητα τῆς ἀποστολικότητάς μας εἶναι ἀνάλογοι πρὸς τήν προαίρεσί μας νά σταυρωθοῦμε ἀπὸ ἐκείνους πού κληθήκαμε νά εὐαγγελισθοῦμε²³.

²¹ Α΄ Κορ. 1, 17.

²² Ρωμ. 3, 20.

²³ π. Ἀντ. Ρωμαίου, Μαθητεία στό Σταυρό, σελ. 241.